

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 7C/49/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8119215332
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 01. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Dana Farkášová
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2022:8119215332.6

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudkyňou JUDr. Danou Farkášovou v právnej veci žalobcov: X. S. Ď. J., XX.XX.XXXX, G. S. Č. XX, XXX XX K., X. Z. Ď., J.. XX.XX.XXXX, G. S. J. XX, H., Č. V., právne zastúpení JUDr. Ladislavom Riedlom, advokátom so sídlom Slovenská 46, 080 01 Prešov proti žalovanej: K. X., J.. XX. XX. XXXX, G. J. H.Y. XX, XXX XX G. G. právne zastúpenej JUDr. Petrom Múkerom ml., advokátom so sídlom ČSA 25, 974 01 Banská Bystrica, v spore o určenie neplatnosti závetu a listiny o vydedení, takto

rozhodol:

I. Súd u r č u j e, že listina o vydedení žalobcov po poručiteľke D. Y.Q., J. X.XX.XXXX, L. XX.XX.XXXX, spísaná formou Notárskej zápisnice v notárskom úrade Z.. F. M., spisová značka N 65/2011, Nz 65/2001, NCRza 27796/2003 z 19.3.2001, je neplatná.

II. V prevyšujúcej časti súd žalobu žalobcov z a m i e t a.

III. Žiadna zo strán sporu n e m á nárok na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

1. Žalobcovia žalobou doručenou súdu dňa 08. 10. 2019 žiadali, aby súd určil, že závet po poručiteľke spísaný formou notárskej zápisnice na Notárskom úrade Z.. F. M. je neplatný a zároveň, aby súd určil, že listina o vydedení žalobcov po poručiteľke D. Y., L. O. XX. XX. XXXX spísaná formou Notárskej zápisnice u Z.. F. M.Š. je neplatná. Žalobu odôvodnili skutočnosťou, že ako vydedení neopomenuteľní dedičia zásadne nesúhlasia s tvrdením ich mamy uvedenom v závete, že sa o ňu nestarali, neprejavovali o ňu žiaden záujem. Ide o nepravdivé tvrdenie, ktoré v závete, ani nie je bližšie popísané a zdôvodnené, čím nebola splnená zákonná dikcia podľa § 469 ods. 1 Občianskeho zákonníka, preto sa na tento úkon vôbec nemá prihliadať. Žalobkyňa v 1. rade sa o mamu starala v spoločnej domácnosti až do jej smrti. Žalovaná je ťažká alkoholička, ktorá opustila svoje deti a od roku 2001, čo je zároveň rok spísania sporného závetu, žalovanú nikto zo súrodencov už viac nevidel. Naposledy sa tak stalo iba na pohrebe ich otca. Taktiež od tohto času, žalovanú nevidela ani matka, ktorá zomrela v auguste roku 2018, pričom žalovaná jej ešte na Vianoce roku 2018 poslala pohľadnicu. Žalovaná nebola nikde zastihnutá, nič o nej nevedeli a nevedeli o nej ani jej vlastné deti, o ktoré sa nezaujímal. O závete sa dozvedeli v rámci dedičského konania, nie je im zrejmé za akých okolností došlo k jeho spísaniu. Namietajú vôľu matky spísať takýto závet, aj listinu o vydedení. Vôľa poručiteľky nebola vážna a zároveň bola poručiteľka žalovanou uvedená do omylu.

2. Žalovaná sa k žalobe žalobcu vyjadrila vo svojom písomnom podaní zo dňa 25.03. 2020, v ktorom žiadala, aby súd vyhlásil rozsudok, ktorým určí, aby sa dedilo v zmysle Občianskeho zákonníka a to podľa zákona. Je si plne vedomá následkov svojho konania v rokoch 2001 až 2018, že nebola najlepšiu

dcérou, manželkou a matkou, ale svoju matku nezmanipulovala na napísanie závetu, o ktorom sa dozvedela až v dedičskom konaní v roku 2018.

3. Súd vykonal dokazovanie oboznámením dôkazov, ktoré sú súčasťou súdneho spisu a zistil tento skutkový stav:

4. Z pripojeného dedičského spisu Okresného súdu Prešov spisová značka 35D 790/2018 mal súd za preukázané, že Uznesením číslo konania 35D 790/ 2018 - 77 notárka JUDr. Katarína Petrová odkázala žalobcov, aby v lehote do jedného mesiaca odo dňa doručenia tohto uznesenia podali spoločne alebo aj jednotlivito na Okresnom súde Prešov žalobu o určenie, že závet a listina o vydedení poručiťky spísaná formou Notárskej zápisnice dňa 19.03. 2001 pod č. XX/XXXX J. XXXX, J. XXXXX/XXXX J. Z.. F. M. je absolútne neplatná a zároveň im uložila, aby v prípade, ak žalobu podajú, predložili do 3 dní odo dňa jej podania súdnej komisárke kópiu podanej žaloby spolu s kópiou potvrdenia o prijatí žaloby s uvedením spisovej značky pod akou bude žaloba vedená. V odôvodnení tohto uznesenia súdny komisár konštatoval, že dedičské právo žalobcov sa javí ako menej pravdepodobné, pretože boli v zmysle závetu vydedení, z tohto dôvodu súdny komisár uložil účastníkom ako osobám, ktoré prichádzajú do úvahy ako dedičia zo zákona povinnosť podať na Okresný súd Prešov voči všetkým ostatným účastníkom žalobu.

5. Z Notárskej zápisnice J. XXXX J. XXXX spísanej dňa 19.03. 2001 notárkou Z.. F. M. vyplýva, že poručiťka D. Y. spísala závet a listinu o vydedení, podľa ktorej pre prípad svojej smrti odkázala všetok svoj hnutelný aj nehnuteľný majetok, ktorý vlastní a ktorý nadobudne v budúcnosti svojej dcére K. X., svoje ďalšie 4 deti Z. Ď., V. Ď.W., S. Ď. M. S. G. V. Ď., touto listinou vydedila z dôvodu, že sa o ňu nestarajú, neprejavujú o ňu záujem ako o matku. Žalovanú, ako svoju dcéru zvýhodnila preto, že sa o ňu stará a bude sa starať až do svojej smrti.

6. Pôvodný žalobca S. Ď. podľa úmrtného listu zapísaného v Knihe úmrtí matričného úradu Karviná vo zväzku 23, ročník 2021, strana 167, poradové č. 44 , zomrel dňa 11.03. 2021, zomrel ako bezdetný, pričom jeho manželka G. Ď. O. XX.XX.XXXX zomrela. Uznesením Okresného súdu v Karvinej 36D 1094 / 2021 - 19 zo dňa 19. 05. 2021, bolo dedičské konanie po nebohom S. Ď. zastavené, pretože nezanechal žiadny majetok patriaci do pozostalosti. Zomrel ako ženatý, bezdetný, bez zanechania závetu. Jeho manželka G. Ď. zomrela dňom 17.03.2021, rovnako zomrel aj jeho otec M. Ď., čo potvrdili súdu na pojednávaní strany sporu dňa 22.11. 2021. Z tohto dôvodu, súd Uznesením č. k. 7C 49 / 2019 - 81 zo dňa 08.07.2021 konanie vo vzťahu k žalobcovi S. Ď. zastavil.

7. Žalobkyňa súdu uviedla, že jej matkou bola D. Y., Q. M. Ď.. Vyrastali v byte na Marka Čulena v Prešove. Rodičia mali spolu 5 detí. Keď mala približne 10 rokov rodičia sa rozvedli a jej otec M. Ď. odišiel za prácou do bane do Čiech, kde žil celý život. Vyrastali s mamkou. Žalovaná študovala strednú školu v Starom Smokovci. Po skončení tejto strednej školy sa vydala do Banskej Bystrice. Mamka za ňou sporadicky do Banskej Bystrice aj chodila. Mamka bývala na ulici S. Č. I. K., na 6. poschodí. So svojou rodinou bývala o poschodie nižšie. Následne sa zhruba pred dvanástimi rokmi presťahovala do O. I.. Bratia odišli do Českej republiky za prácou, ale pravidelne za mamkou chodili. Pokiaľ ide o rok 2001, mamka už v tomto roku bývala v byte sama. Žalovaná odišla a v podstate ich odstihla. Vôbec sa o rodinu nezaujímal, ani mamka, ani bratia o nej vôbec nič nevedeli. Žalovaná navštevovala mamku približne do roku 2001, 2002 dá sa povedať, že do smrti ich otca, ktorý zomrel v roku 2001. Po tejto dobe, už o žalovanej vôbec nevedeli. O poručiťku sa starala, vozila ju k lekárom a bola s ňou na operácii srdiečka. Poskytovala jej celodennú starostlivosť a boli v dennodennom kontakte. Rovnako, na mamku brala opatrovateľský príspevok. O záвете poručiťky sa dozvedela v rámci dedičského konania, pričom ostala veľmi prekvapená, keďže počas života sa o mamku starala. Byť chcela mamka na ňu prepísať počas života, ale stále ju utvrzovala v tom, že nezomiera a prepis bytu preto odkladala. Prečo poručiťka odkázala tento majetok žalovanej, to si vysvetliť nevie. Sestra pila, pričom mamka ju stále volala k sebe. Žalovaná nemala vôbec vedomosť o smrti matky. Ešte v decembri jej napísala pohľadnicu, pričom matka zomrela v auguste. Poručiťka chcela, aby tento byt pripadol žalobkyňi v 1. rade, rovnako sa bratia vyjadrili, že tento byt nechcú, keďže majú vedomosť o tom, že o matku sa stará žalobkyňa v 1. rade. Považuje za krajne nespravodlivé, aby tento byt pripadol žalovanej, ktorá sa o matku vôbec nezaujímal, ani nestarala.

8. Zástupkyňa žalovanej na pojednávaní súdu uviedla, že do roku 2001- 2002 boli navzájom v styku. Pamätá si z detstva, že často cestovali za babkou do Prešova a rovnako babka chodila k nim do Banskej

Bystrice. V roku 2001 až 2002 došlo k rozvodu jej rodičov. Mamka odišla z domu preč nenavštevovala ich, ale boli iba v písomnom, alebo telefonickom kontakte. Vychovával ich otec. Ten im poskytoval starostlivosť a výchovu. Od roku 2003 žalovaná - ich matka s nimi už rozprávala iba telefonicky, alebo písomne. Ako dôvod im uviedla svoje finančné problémy, zdravotné problémy a starostlivosť im zabezpečoval otec.

9. Žalovaná prostredníctvom svojho právneho zástupcu vo svojom vyjadrení zo dňa 22. 12. 2021 uviedla, že dôvod vydedenia uvedený v listine o vydedení neexistoval. Z pohľadu žalovanej v čase spisovania listiny o vydedení neexistovali také okolnosti, ktoré by založili existenciu ktoréhokoľvek z dôvodu vydedenia podľa § 469 a ods. 1 Občianskeho zákonníka na základe toho je žalovaná toho názoru, že listina o vydedení je neplatným právnym úkonom podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Zároveň z dôvodu právnej istoty žalovaná vo vzťahu k uplatnenej námietke relatívnej neplatnosti závetu vznesla námietku premlčania a zároveň bola toho názoru, že nie je daná aktívna vecná legitímácia žalobcu Z. Ď., keďže ten listom zo dňa 23. 01. 2019 adresovaným notárke, dedičstvo po poručiťelke odmietol.

10. Prítomný právny zástupca žalobcov na pojednávaní žiadal žalobe v celom rozsahu vyhovieť. Mal za to, že boli splnené všetky procesné podmienky na vyhovieť žalobe. Prítomný právny zástupca žalovanej zotrval na svojom stanovisku, ako aj na vznesenej námietke premlčania. Právny zástupca žalobcov odkázal na potvrdenie o poskytovaní peňažného príspevku zo dňa 23.11. 2021 z obsahu, ktorého vyplýva, že žalobkyňa v 1. rade od 01.03. 2017 do 19.08.2018 poberala príspevok za opatrovanie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a to za poručiťelku a rovnako predložil darovaciu zmluvu, ktorou poručiťelka chcela previesť vlastníctvo k nehnuteľnosti zapísanom na liste vlastníctva č. 10063, nachádzajúcom sa v okrese Prešov, obci Prešov, H. Ú. K. M. Y. G. Č.. XX, I. XX, J. X. K. na obdarovanú J. H., V. G., J.. XX. XX. XXXX.

11. Na základe takto zisteného skutkového stavu súd právne uzatvára:

Podľa § 460 Občianskeho zákonníka, dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiťel'a.

Podľa § 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka, poručiťel' môže vydediť potomka, ak

- a) v rozpore s dobrými mravmi neposkytol poručiťel'ovi potrebnú pomoc v chorobe, v starobe alebo v iných závažných prípadoch,
- b) o poručiťel'a trvalo neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať,
- c) bol odsúdený pre úmyselný trestný čin na trest odňatia slobody v trvaní najmenej jedného roka,
- d) trvalo vedie neusporiadaný život.

Podľa § 479 Občianskeho zákonníka, maloletým potomkom sa musí dostať aspoň toľko, koľko robí ich dedičský podiel zo zákona, a plnoletým potomkom aspoň toľko, koľko robí jedna polovica ich dedičského podielu zo zákona. Pokiaľ tomu závet odporuje, je v tejto časti neplatný, ak nedošlo k vydedeniu uvedených potomkov.

Podľa § 476d ods. 1 Občianskeho zákonníka, poručiťel' môže prejaviť svoju poslednú vôľu do notárskej zápisnice; osobitný zákon ustanovuje, kedy sa musí úkon urobiť pred svedkami.

12. Vykonaným dokazovaním mal súd za preukázané, že žalobný návrh žalobcov je v časti dôvodným. V Notárskej zápisnici J. / . XXXX J. / ., spísanej na notárskom úrade Z. . F. M. dňa 19.03. 2001, poručiťelka D. Y. spísala závet, ako aj listinu o vydedení z obsahu, ktorých vyplýva, že všetok svoj hnutelný, nehnuteľný majetok, ktorý vlastní, odkázala svojej dcére žalovanej. Zároveň svoje 4 deti Z. Ď., V. Ď., S. Ď. M. S. G., V. Ď. vydedila z dôvodu, že sa o ňu nestarajú, neprejavujú o ňu záujem ako o matku. Svoju dcéru K. X. zvýhodnila, pretože sa o ňu stará, bude starať až do jej smrti. Uviedla, že je to posledná vôľa poručiťelky, ktorú žiada, aby ju každý rešpektoval. V písomnom podaní žalovanej zo dňa 22. 12. 2021 tá písomne uznala, že v čase spisovania listiny o vydedení nebola daná existencia dôvodu vydedenia uvedeného v listine o vydedení. Z pohľadu žalovanej v čase spisovania listiny o vydedení neexistovali také okolnosti, ktoré by založili existenciu ktoréhokoľvek z dôvodu vydedenia uvedených v

§ 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka. Bola toho názoru, že vydedenie je absolútne neplatným právnym úkonom podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Podľa § 151 ods. 1 CSP skutkové tvrdenia strany, ktoré protistrana výslovne nepoprela sa považujú za nesporné. V sporovom konaní súd nevykonáva dôkazy na preukázanie nesporných skutkových tvrdení strán. Nesporné skutkové tvrdenia si súd osvojí ako zistený skutkový stav, z ktorého vychádza v meritórnom rozhodnutí. De facto je skutkové tvrdenie nesporné, ak protistrana vyhlási, že je pravdivé, alebo, ak protistrana uvedie rovnaké skutkové tvrdenie. S poukazom na zhodné vyjadrenie, tak žalobcov v žalobe zo dňa 08. 10. 2019, v ktorom uviedli, že neexistoval dôvod vydedenia v zmysle § 469 a ods. 1 Občianskeho zákonníka a rovnaké zhodné tvrdenie žalovanej v písomnom podaní zo dňa 22. 12. 2021, v ktorom uviedla zhodne so žalobcami, že v čase spísania listiny o vydedení nebola daná existencia dôvodu vydedenia v zmysle § 469 a ods. 1 Občianskeho zákonníka, súd si osvojil tieto zhodné tvrdenia strán sporu a vychádzal zo skutočnosti, že neexistoval dôvod vydedenia tak, ako bol špecifikovaný v listine o vydedení spísanej formou Notárskej zápisnice J. / . XXXX, J. / . XXXX dňa 19.03.2001 na Notárskom úrade Z.. F. M.. Z uvedeného je preto potrebné zo zhodného prejavu strán sporu vychádzať, a preto súd žalobe v tejto časti v celom rozsahu vyhovel.

13. Ako ďalším žalobným petitom sa súd zaoberal určením neplatnosti závetu po poručiťelke D. Y. zomrelej dňa 19.08.2018, ktorý spísala dňa 19.03.2001 na Notárskom úrade Z.. F. M.Q. vo forme Notárskej zápisnice pod č. J. / . XXXX, J. / . XXXX, ktorým odkázala všetok svoj hnutelný a nehnuteľný majetok, ktorý vlastní, ktorý nadobudne v budúcnosti svojej dcére - žalovanej. Na podanie žaloby o absolútnu neplatnosť právneho úkonu, boli žalobcovia odkázaní súdnym komisárom v zmysle uznesenia 30 Pd 790 / 2018 - 77 zo dňa 26. 08. 2019. V žalobe žalobcovia iba stroho konštatovali neplatnosť závetu a listiny o vydedení z dôvodu, že vôľa poručiťelky nebola vážna a zároveň bola žalovanou uvedená do omylu. Tieto svoje skutkové tvrdenia však v priebehu celého súdneho sporu, ktorý trval od roku 2019 bližšie nešpecifikovali, nevysvetlili. Je tak možné konštatovať, že tvrdenie žalobcov v žalobe o absolútnej neplatnosti závetu z dôvodu absencie vôle poručiťelky nebolo v spore preukázané. Závet bol spísaný notárkou vo forme notárskej zápisnice. Z obsahu notárskej zápisnice jednoznačne vyplýva, že notárka túto zápisnicu prečítala, vysvetlila poručiťelke, pričom poručiťelka ju schválila a na znak svojho súhlasu vlastnoručne aj podpísala. Z uvedeného preto je možné jednoznačne konštatovať, že tento právny úkon poručiťelky bol urobený vážne, slobodne a bez omylu, a teda vôľa poručiťelky smerovala podľa názoru súdu jednoznačne k uskutočneniu tohto právneho úkonu. V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na bod 4 závetu, kde poručiťelka výslovne žiadala, že je to jej posledná vôľa, aby ju každý rešpektoval. Za dôležitý argument súd považuje, že závet vo forme notárskej zápisnice zo dňa 19.03.2001 je potrebné považovať za verejný závet, ktorý môže byť zbavený podľa názoru súdu dôkaznej sily len vtedy, ak strany sporu budú tvrdiť a súdu preukazovať dôkazy, ktorými bude preukázaná nepravdivosť obsahu tejto listiny. V prípade verejnej listiny spočíva dôkazné bremeno na tom, kto popiera pravosť tejto listiny. V tomto prípade súd konštatuje, že ktokoľvek môže navštíviť notára a do notárskej zápisnice vyjadriť svoju poslednú vôľu tak, ako to urobila poručiťelka dňa 19.03.2001. Táto forma závetu má výhodu v tom, že je spísaná kvalifikovaným notárom a eliminuje tak v čo najväčšej miere možnosť napadnutia neplatnosti závetu pred súdom. Náležitosti tejto formy spísania závetu upravujú predpisy o notárskom konaní, pričom súd konštatuje, že tie boli všetky dodržané. Preto v žiadnom prípade nie je možné súhlasiť s tvrdením žalobcov v žalobe, že vôľa poručiťelky nebola vážna. Naopak, poručiťelka pred notárom žiadala, aby túto jej prejavenu vôľu každý rešpektoval.

14. V ďalšom žalobcovia uvádzajú, že poručiťelka bola žalovanou uvedená do omylu. Tieto svoje skutkové tvrdenia však žiadnym spôsobom nekonkretizovali, bližšie nešpecifikovali, preto tvrdenie žalobcov o tom, že žalovaná mala uviesť poručiťelku do omylu zostalo iba v rovine ich hypotetických tvrdení v žalobe. Závet podľa názoru súdu spĺňa všetky všeobecné náležitosti potrebné na platnosť právneho úkonu, ktoré sú uvedené v § 34 Občianskeho zákonníka, ako aj osobitné náležitosti, ktoré vyžaduje § 476 Občianskeho zákonníka.

15. Žalovaná vo svojom písomnom podaní zo dňa 22. 12. 2021 vznesla námietku premlčania relatívnej neplatnosti závetu. Podľa názoru žalovanej trojročná premlčacia doba začala plynúť dňom zriadenia závetu vo forme notárskej zápisnice t.j. dňom 19.03.2001 a v druhom prípade smrťou poručiťelky, kedy podľa § 460 Občianskeho zákonníka došlo k prechodu práv a povinností, ktoré sú predmetom dedičstva, t.j. dňom 19.08.2018. So vznesenou námietkou premlčania uplatneného nároku podľa názoru súdu nie je možné súhlasiť. Právo dovolať sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu podlieha premlčaniu. Premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať prvýkrát. V danom prípade právo žalobcov dovolať sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu začalo plynúť smrťou poručiťelky t.j.

dňa 19.08.2018. Za dovolanie sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu možno považovať aj podanie žaloby o neplatnosť závetu, ktorá bola podaná dňa 08. 10. 2019 a doručená žalovanej dňom 10.03. 2020. S poukazom na doručenie žaloby na súd, tak nárok žalobcov podľa názoru súdu premlčaný nie je.

16. V žalobe, ktorá bola súdu doručená dňa 08. 10. 2019 žalobcovia uvádzajú, že sú neopomenuteľní dedičia. Sú s takýmto skutkovým tvrdením v žalobe žalobcov v celom rozsahu súhlasí. Podľa § 479 Občianskeho zákonníka maloletým potomkom sa musí dostať aspoň toľko, koľko robí ich dedičský podiel zo zákona a plnoletým potomkom aspoň toľko, koľko robí 1/2 ich dedičského podielu zo zákona. Pokiaľ tomu závet odporuje je v tejto časti neplatný, ak nedošlo k vydedeniu uvedených potomkov. Ustanovenie § 479 Občianskeho zákonníka je obmedzením závetnej voľnosti poručiťľa a to v záujme ochrany neopomenuteľných dedičov. Neopomenuteľný dedič potomok, ktorým žalobcovia bez pochybností sú, má podľa tejto úpravy právo dovolať sa relatívnej platnosti závetu pokiaľ sa mu z dedičstva nedostane toľko, koľko predstavuje 1 /2 ich dedičského podielu zo zákona. Dovolanie sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu je hmotnoprávny jednostranný právny úkon adresovaný účastníkom dotknutého právneho úkonu v danom prípade dedičom. Relatívnej neplatnosti sa možno dovolať aj formou žaloby, proti návrhu, alebo námietky vznesenej v konaní. Dovolanie sa relatívnej neplatnosti závetu má právne účinky, dôjdením dotknutým účastníkom v tomto prípade dedičom. Dovolanie sa uskutočňuje výslovným prejavom, z ktorého je zrejmé vôľa dotknutej osoby. Za dovolanie sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu možno považovať aj tvrdenie oprávneného subjektu v žalobe, z ktorého možno vyvodíť jeho vôľu, že nechce byť viazaný pre neho nepriaznivými účinkami závetu. Tak, ako to súd už konštatoval, nárok žalobcov premlčaný nie je, keďže dovolanie sa relatívnej neplatnosti závetu žalobcami možno považovať podanie žaloby o neplatnosť závetu na súd, ktorá bola podaná dňa 08. 10. 2019 a doručená žalovanej dňa 10.03. 2020. Týmto momentom, doručením žaloby žalovanej ako osobe dotknutej právnym úkonom nastali účinky dovolania sa relatívnej neplatnosti závetu a závet je nutné považovať za neplatný v tej časti, pokiaľ poručiťľ z predmetu dedičstva nezanechal žalobcovi polovicu jeho zákonného podielu (Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 43 / 2011, obdobný záver vyplýva aj z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 4Cdo 213 / 2008).

17. Relatívna neplatnosť závetu nemôže byť predmetom sporu dedičov o dedičské právo podľa § 194 CMP. Podmienky relatívnej neplatnosti sú zjavné, ide preto vždy o právne posúdenie. Vychádza sa z toho, že dôvodom relatívnej neplatnosti závetu je iba to, či sa neopomenuteľný dedič dovolával relatívnej neplatnosti, alebo nie, určenie rozsahu podielu neoprávneného dediča na dedičstve je otázkou správnej aplikácie § 479 Občianskeho zákonníka, ide teda o otázku právnú, ktorú môže riešiť samotný dedičský súd (Fekete Občiansky zákonník 3. zväzok dedenie záväzkové právo všeobecne veľký komentár). Námietkou neopomenuteľných dedičov v zmysle § 479 Občianskeho zákonníka sa môže zaoberať výlučne notár v dedičskom konaní po zistení hodnoty pozostalosti a nejedná sa o spornú skutkovú otázku riešiteľnú po postupe podľa § 194 CMP. Predpokladom pre zodpovedanie otázky, či zákonný dedič bol závetom ukrátený na povinnom zákonom dedičskom podiele, je nevyhnutné stanovenie hodnoty dedičstva v peniazoch, zisťovanie masy a hodnoty dedičstva. Vyšetrovanie podmienok dedičského práva je jednou zo základných predpokladov pre rozhodnutie v dedičskom konaní, o ktorých je oprávnený rozhodovať výlučne súdny komisár notár, ktorého úlohou je stanoviť rozsah a hodnotu dedičstva. Za predpokladu dovolania sa neplatnosti závetu zákonným dedičom prejudiciálne musí sa zaoberať právnou, nie skutkovou otázkou platnosti závetu podľa § 40 a § 479 Občianskeho zákonníka. Nárok neopomenuteľného dediča je súčasťou jeho dedičského práva, a preto neopomenuteľný dedič sa svojho práva na povinný dedičský podiel môže dovolávať v dedičskom konaní a touto otázkou sa po podaní námietky relatívnej neplatnosti zaoberá dedičský súd, respektíve z jeho poverenia notár ako prejudiciálnou otázkou. Nie je úlohou súdu rozhodujúceho o žalobe v intenciách podľa § 194 CMP riešiť otázku dedičského práva založenú na právnom posúdení a aplikácii už uvedených ustanovení § 40 a § 479 Občianskeho zákonníka a nevyhnutne spojenú s prešetrovaním a ohodnocovaním predmetu dedičstva. Predmetom civilného sporového konania totiž zmysle uvedených ustanovení je riešenie sporných skutkových otázok. Súd je toho názoru, že namietaná relatívna neplatnosť závetu podľa § 479 Občianskeho zákonníka nemôže s úspechom obstať ani v intenciách ustanovenia § 137 CSP, keď sa nejedná o spornú skutkovú otázku v zmysle § 194 CMP a ani za predpokladu formulácie žalobného petitu v súlade s § 137 písm. c) CSP by na podanie takejto žaloby smerujúcej k zodpovedaniu pre dedičské konanie prejudiciálnej otázky, nebol daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení.

18. V obdobnej veci rozhodoval aj Krajský súd v Prešove v rozhodnutí 5 Co 132 / 2019 dňa 13. 10. 2020, ktorý konštatoval, že v zmysle judikatúry vo vzťahu k § 479 Občianskeho zákonníka účinky relatívnej

neplatnosti závetu nastávajú zo zákona ako dôsledok námietky neopomenuteľných dedičov, pričom nie je o uvedenom potrebné vydávať osobitné rozhodnutie súdu. Vyšetrovať podmienky dedičského práva účastníkov dedičského konania vzhľadom na namietanú relatívnu neplatnosť závetu, je však oprávnený iba súdny komisár, to znamená v prípade namietanej relatívnej neplatnosti nejde o prípad, keď rozhodnutie o dedičstve závisí od zistenia sporných skutočností. Nejde o prípad sporového konania, ale je potrebné ďalej konať v konaní o dedičstve s tým, že súdny komisár ex offio prihliadne na relatívnu neplatnosť, ak by na uvedené neprihliadol, bol by to dôvod na podanie opravného prostriedku priamo v dedičskom konaní.

19. Súd tak uzatvára, že nezistil dôvody absolútnej neplatnosti právneho úkonu. Je toho názoru, že keďže neexistoval dôvod vydedenia v súlade s § 479 Občianskeho zákonníka je závet neplatný v časti tzv. neopomenuteľných dedičov, ktorú otázku je oprávnený vyriešiť notár v rámci prebiehajúceho dedičského konania.

20. K námietke žalovanej o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie Z. Ď. na podanie tejto žaloby súd uvádza, že sa s ňou nestotožňuje. Je pravdou, že z pripojeného dedičského spisu 35 D 790 / 2018 Z. Ď. podaním zo dňa 23.01.2019 adresovanom notárskemu úradu Z.. H. K. dňa 25. 01. 2019 svoje podanie označené ako odmietnutie dedičstva, uviedol: „ Odmietam dedičstvo po svojej matke D. Y.“ , no v tejto súvislosti súd poukazuje aj na č.l. 71 dedičského spisu, kde v zápisnici o pojednávaní spísanej dňa 18.07. 2019 bol súdnym komisárom Z. Ď. ako dedič po poručiteľke predvolaný na toto pojednávanie, pričom Z. Ď. vyhlásil, že jeho úmysel tak, ako je uvedený na č.l. 31 bol, že dedičstvo neodmieta, ale svoj podiel chce postúpiť v prospech ďalšieho dediča, a preto toto vyjadrenie nachádzajúce sa na č.l. 31 zo dňa 23. 01. 2019 nebolo v súlade s jeho vôľou, z tohto dôvodu je dedičom po nebohej. Zároveň s ním súdna komisárka Z.. H. K. ďalej konala ako s dedičom a zároveň ho spolu so žalobkyňou v 1. rade odkázala na podanie žaloby o neplatnosť závetu do 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto uznesenia. S poukazom aj na prebiehajúce dedičské konanie, ktorým boli dedičia, vrátane Z. Ď.W. odkázaní na podanie spoločnej žaloby o určenie, že závet a listina o vydedení sú absolútne neplatnými právnymi úkonmi, súd je toho názoru, že v zmysle tohto dedičského rozhodnutia bol aktívne a je aktívne vecne legitímovaný na podanie tejto žaloby, a preto túto námietku súd vyhodnotil ako v celom rozsahu nedôvodnú. Rovnako, tak súd vyhodnotil za nedôvodnú námietku prednesenú právnym zástupcom žalobcov na pojednávaní dňa 17. 01. 2022, že je potrebné vychádzať z písomného vyjadrenia žalovanej zo dňa 25.03.2020, v ktorom tá uviedla, že žiada, aby sa dedilo v zmysle Občianskeho zákonníka a to dedenia zo zákona. V tejto súvislosti súd uvádza, že žalovaná sa v priebehu daného sporu dala zastúpiť právnym zástupcom a po konzultácii s ním, potom, čo jej bol daný spor bližšie vysvetlený po právnej aj skutkovej stránke, so žalobou žalobcov v časti o určenie neplatnosti závetu nesúhlasila. Je potrebné poukázať aj na nedostatok právneho povedomia samotnej žalovanej, a preto je súd toho názoru, že nemôže rozhodovať iba na základe prvotného písomného podania žalovanej zo dňa 25.03. 2020.

21. Na základe vyššie uvedených dôvodov tak súd rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

22. O trovách konania súd rozhodol v súlade s § 255 ods. 2CSP. Strany sporu mali iba čiastočný úspech, z tohto dôvodu súd vyslovil, že žiadna zo strán sporu nemá nárok na náhradu trov konania.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Prešov písomne v 2 vyhotoveniach.

V odvolaní sa uvedie ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, uvedie sa spisová značka. Ďalej sa uvedie proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Odvolanie musí byť podpísané. Rozsah v akom sa rozhodnutie napáda môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania. Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Odvolaie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolaie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Odvolaie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak žalovaný nesplní povinnosť uloženú týmto rozsudkom môže žalobca podať návrh na vykonanie exekúcie podľa Exekučného poriadku.